

U informacionom društvu, mediji imaju veliku odgovornost. Njihov zadatak nije samo da izveštavaju, već da sami uočavaju, osvetljavaju i pojašnjavaju društvene procese vezane za razvoj infokomunikacionih tehnologija. Isti stepen odgovornosti odnosi se i na principe rodne ravnopravnosti i jednakih mogućnosti u pristupu tekovinama nove, informacione ere.

Zbornik tekstova koji je pred Vama, kreiran je u okviru projekta "Ravnopravno u informaciono društvo". Namenjen je medijima, ali i javnosti, i predstavlja pokušaj da se jedan broj tema vezanih za informaciono društvo i rodnu ravnopravnost opiše razumljivo, bez previše stručnih detalja, ali uz detektovanje svih važnih društvenih procesa.

Citati, primeri dobre prakse i kratke vesti zamišljeni su kao inspiracija za dalja istraživanja, produbljanje pomenutih tema, otkrivanje novih sadržaja i širenje fokusa kroz koji mediji trenutno gledaju na procese razvoja informacionog društva i rodne ravnopravnosti.

Čitajte, osmišljavajte i pišite, kako bismo svi zajedno i ravnopravno postali članovi svetske informacione zajednice.

SADRŽAJ

Ravnopravno u informaciono društvo
ZAJEDNO U NOVU ERU

E-jednakost u E-Srbiji
UDRUŽENJE “JEDNAKE MOGUĆNOSTI”

Šta je informaciono društvo?
NAPREDAK KROZ STALNE PROMENE

Kad rodni jaz preraste u digitalni
PRESKAKANJE BARIJERA

Mediji, informaciono društvo i rodna ravnopravnost
NOVE ODGOVORNOSTI ZA NOVE MEDIJE

Rodna ravnopravnost na svetskoj mreži
NEJEDNAKE U PRISTUPU

Politička participacija žena
KVOTAMA DO ZASTUPLJENOSTI

Lokalna samouprava
ŠANSA ZA NAPREDAK

Roditeljstvo u sajber prostoru
PRIČALA MI ŽENA KOLEGE MOGA MUŽA....

Zapošljavanje žena
GORKI PLODOVI ŽENSKOG RADA

Zakon o rodnoj ravnopravnosti
PROTIV DISKRIMINACIJE

Rečnik pojmova i definicija

Linkovi

Kompetentni sagovornici

Ravnopravno u informaciono društvo

ZAJEDNO U NOVU ERU

Udruženje “Jednake mogućnosti” izradilo je “alate” koji će omogućiti da se primena Strategije za razvoj informacionog društva u Srbiji kontroliše kroz lupu rodne ravnopravnosti

Strategija razvoja informacionog društva jedan je od dokumenata čija realizacija Srbiju treba da uvede u potpuno novu – informacionu eru. U toj eri mora biti mesta za sve, bez obzira na poreklo, etničku ili rasnu pripadnost, rod, imovinsko stanje... Udruženje “Jednake mogućnosti” uočilo je potrebu da implementaciju Strategije posmatra kroz lupu rodne ravnopravnosti. Zato je grupa ekspertkinja napravila alate za ovaj poduhvat - smernice, kontrolne liste i primere najbolje prakse rodne ravnopravnosti.

ID – obaveza ili šansa?

Razvoj informacionog društva nije stvar izbora. To je s jedne strane neminovnost, a sa druge, ogromna šansa. Razvoj infokomunikacionih kanala i tehnologija omogućava zemljama koje su u tranziciji da preskoče čitave faze razvoja i ubrzano se priključe razvijenom svetu. S druge strane, ako se u ovom procesu zaostane, država se može naći na začelju svetske ekonomije. Izbor je važan i neodložan.

U pravljenju ovog izbora izuzetno je važan aspekt rodne ravnopravnosti. U Srbiji žene čine više od polovine populacije i zapostavljanje njihovih kreativnih, razvojnih i radnih potencijala predstavlja i ekonomski i moralni zločin.

U informaciono društvo se može ući ili ravnopravno, ili nikako.

Zašto rodna ravnopravnost u ID?

Cilj projekta “Ravnopravno u informaciono društvo” jeste kreiranje teorijskog okvira i afirmacije rodne ravnopravnosti u procesu implementacije Nacionalne strategije za izgradnju informacionog društva. Evo osnovnih razloga za naglašavanje ovog pitanja:

- ♦ Postojeći odnosi moći u društvu, gde većina rukovodećih mesta pripada muškarcima, dovodi i do rodne razlike u pristupu i korišćenju IKT;
- ♦ Nepostojanje odgovarajućih ili obavezujućih smernica-uputstava za primenu principa rodne ravnopravnosti, na državnom nivou, dovodi do zaboravljanja ili zanemarivanja ovog pitanja;
- ♦ Zbog nepostojanja IKT indikatora po rodnoj osnovi, nema kvantitativnih podataka iz kojih bi se analizirao i predlagao drugačiji pristup ili iz kojih bi se skretala pažnja da postoji rodni jaz;

- ♦ Neprepoznavanje da ženska populacija može i treba da čini značajan deo IKT tržišta dovodi do njene marginalizacije;
- ♦ Kulturološki i socijalni aspekti koji ženu stavljaju u lošiju situaciju nego što je to bila u poslednjih 50 godina;
- ♦ Tranzicija privrede i društva posebno je teško pogodila žene koje su u većini izgubile radna mesta ili su nezaposlene;
- ♦ Ekonomski prosperitet svake zemlje, posebno one u tranziciji, ostvaruje se brže ako se angažuju svi njeni talenti i resursi, i muški i ženski, podjednako. Jasno je dakle da svako može da doprinese razvoju samo ako mu se pruži šansa;
- ♦ Postoje studije koje pokazuju da u privatnom sektoru, firme koje su uzele u obzir aspekt rodne ravnopravnosti, odnosno rodne različitosti, i koje imaju žene u upravljačkim strukturama, ostvaruju veću dobit i veći profit za svoje akcionare;
- ♦ Evropska Komisija i Evropski Savet su u nekoliko svojih dokumenata, još 1996. godine, naglasili važnost uključivanja perspektive jednakih mogućnosti i za žene i za muškarce u sve aktivnosti i praktične politike Unije. Ovome je prethodilo uvođenje politike jednakih mogućnosti u Strukturne fondove;
- ♦ Jedna od pomenutih rezolucija podseća da „integracija jednakih mogućnosti mora da bude važan aspekt pregovora o pridruživanju“.

Društvo, politika, mediji

Članice udruženja “Jednake mogućnosti” svesne su da je, uz teorijske okvire i kreiranje praktičnih modela za obavljanje ovog posla, suštinska i društvena svest o njegovoj važnosti. Ta svest, pretočena u političku volju, može da osigura željene ciljeve. Da bi se ona formirala, neophodno je da mediji obave svoj zadatak – da prepoznaju trenutno važne procese iz ove oblasti, da ih osvetle, objasne, približe.....

Zbog toga je u okviru projekta “Ravnopravno u informacionom društvu” kreiran i Zbornik tekstova za medije. On je ujedno namenjen i široj javnosti. Autori zbornika nisu imali pretenziju da teme o kojima pišu naučnički obrade. Želja je bila da se što šire zaroni u ovu oblast, da se sugerišu teme i način njihove obrade, kako bi se pokazalo da fokus, koji je trenutno u medijima vrlo sužen, može u svim pravcima da se otvara.

Jedan od ciljeva je bio i da se pokaže da se i o temama kao što su infokomunikacione tehnologije može pisati tako da najšira javnost može da razume. Važno je napomenuti da u Zborniku nisu pobrojane sve važne teme. Tek neke. Ako primetite koje teme nedostaju – cilj je postignut. Inspirisali smo Vas i postali ste akter informacionog društva. Na redu je kreacija.

Smernice za formiranje institucija za implementaciju NSID:

1. Oba pola moraju biti ravnomerno zastupljena na rukovodećim mestima institucija za ID.
2. Poseban deo državnog stručnog ispita treba da bude iz područja ravnopravnosti polova.
3. U slučaju istih kvalifikacija zaposliti pripadnika manje zastupljenog pola.
4. Podsticati žene stručnjake da se prijave na konkurse za zapošljavanje na rukovodećim mestima.
5. Osigurati da ovaj princip bude sproveden i za ostala radna mesta u uspostavljenim institucijama.
6. Osigurati da pristup treninzima i obuci za obavljanje poslova iz domena novoformiranih ustanova poštuje princip rodne ravnopravnosti.
7. Osigurati da se u procesu razvoja dokumenata, zakonskih propisa i projekata (posebno onih koji su finansirani ili sufinansirani iz budžeta Srbije) koristi rodno senzibilan jezik.

E-jednakost u e-Srbiji

UDRUŽENJE “JEDNAKE MOGUĆNOSTI”

Afirmišući ravnopravan pristup infokomunikacionim tehnologijama, aktivistkinje ove nevladine organizacije se zalažu za razvoj celokupnog društva u Srbiji

Udruženje "Jednake mogućnosti" je organizacija osnovana sa ciljem da ženama i muškarcima, na ravnopravnoj osnovi i pod ravnopravnim uslovima, olakša pristup savremenim informacionim i komunikacionim tehnologijama. Na taj način Udruženje podržava i promovise razvoj društva i poboljšanje kvaliteta života.

Kako su istraživanja pokazala da je broj žena koje koriste IKT još mali, Udruženje nastoji da svojim aktivnostima taj jaz smanji, čime bi se kreirali uslovi za njihovo uključivanje u e-ekonomiju, što bi istovremeno uticalo na smanjivanje siromaštva i porodice i društva u celini.

Svoj rad Udruženje zasniva i na principu partnerstva sa kompanijama i preduzećima iz oblasti info-komunikacija. Do sada je ostvarena saradnja sa kompanijama Erikson, EUNET, PTT Srbija Telekom Srbija a.d. i Mobtel kroz sledeće projekte:

- a) razvoj informacionog društva i rodna ravnopravnost
- b) infokomunikacije za škole
- c) WEB strane sa gender informacijama
- d) centar za obuku .

Infokomunikacija za škole

Jedna od akcija Udruženja bila je donacija računara isturenom odeljenju osnovne škole "Sutjeska" na Kopaoniku. Ova škola ima samo četiri niža razreda, sa 18 đaka, a nastava se odvija "u kombinaciji", što znači da prvi i treći razred imaju zajedničke časove u jednoj, a drugi i četvrti u sledećoj smeni. Dve učiteljice sprovede kompletnu nastavu.

U Martu 2002. godine, za vreme Simpozijuma YUINFO 2002, kompanija Erikson je, u saradnji sa Udruženjem, poklonila računar i multimedijalne materijale za nastavu. Bilo je to prvo iskustvo u korišćenju računara za male đake i za njihove učiteljice. Učiteljica Violeta je redovno obavestavala o njihovom napredovanju i izrazila veliku sreću i zadovoljstvo pozitivnom promenom koju je računar uneo u njihov način rada u školi, pa čak i u svakodnevni život.

Upotreba računara omogućila je unapređenje nastave, bilo je lakše, lepše i zanimljivije učiti slova uz pomoć animiranog bukvara u kome je slovo A pričalo i pevalo: "Ja sam slovo A...".

Marta 2003, odnosno godinu dana kasnije, Udruženje i Erikson su ponovo posetili ovu školu, kao poklon doneli štampač i time omogućili da se i slike nacrtane u programima za crtanje nađu na zidovima njihove učionice a štampani kontrolni zadaci olakšaju nastavu u kombinovanom odeljenju.

Sledeći korak u kome Udruženje traži partnere je e-Centar za obuku žena u korišćenju IKT tehnologija. E-Centar organizuje obuku žena različitih profila (učiteljice i zdravstveni radnici iz ruralnih područja kao i žena koje su izgubile posao).

Centar za obuku IKT trenera

Udruženje "Jednake mogućnosti" realizuje i projekat obuke IKT trenera, koji ima za cilj osnovno informatičko opismenjavanje različitih ciljnih grupa. Ciljevi su i sticanje osnove za stručno usavršavanje, pristup brojnim informacijama iz struke i njihova primena u nastavnom programu, mogućnost saradnje sa kolegama u drugim mestima, mogućnost kontakta sa resornim ministarstvom, ostvarivanje ljudskih prava kroz mogućnost pristupa informacijama i poboljšanje ukupnog standarda društva.

Prvi modul ovog projekta organizovan je u saradnji sa Ministarstvom prosvete i sporta Republike Srbije, trajao je pet dana i bio je namenjen učiteljicama i učiteljima iz osnovnih škola širom Srbije. Organizovana je obuka 10 grupa prosvetnih radnika. U svakoj grupi je bilo po 16 polaznika.

— zanimljivo —

Internet portal o IKT

Organizacija "Women's Information Technology Transfer" (WITT) pokrenula je Internet portal koji će povezivati ženske organizacije i feministkinje koje se bave Internet komunikacijskom tehnologijom u zemljama istočne i centralne Evrope. Na adresi www.witt-project.net nalazi se portal koji će pružati strateške informacije o Internet komunikacijskoj tehnologiji, ali i podržavati žene u zemljama centralne i istočne Evrope u razvijanju Internet stranica kao alata društvenog delovanja. WITT će informisati o ženskim akcijama, aktivnostima i borbi, promovišući korišćenje besplatnih programa. WITT je jedna od prvih organizacija koja se bavi obučavanjem ženskih nevladinih organizacija u zemljama centralne i istočne Evrope u korišćenju info-komunikacionih tehnologija kao komunikacione strategije. Internet stranice WITT-a namenjene su razmeni ženskog iskustva vezanog za IKT, informisanju o radionicama koje će WITT organizovati i razvijanju ekspertize u zagovaranju rodni i IKT pitanja. Na WITT portalu žene mogu same objavljivati materijale na vlastitom jeziku (na raspolaganju će biti 8 jezika).

— zabrinjavajuće —

Srbija i Crna Gora na 80. mestu

Svetski ekonomski forum objavio je rang listu spremnosti država za korišćenje informacionih i komunikacionih tehnologija. Kriterijum za rangiranje je bio broj raspoloživih personalnih računara, broj korisnika Interneta i stanje telekomunikacione mreže. Srbija i Crna Gora su zauzeli 80. mesto na listi od 115 država.

Mesto na 80-toj poziciji svetske rang liste spremnosti za umrežavanje i korišćenje računara je veoma razočaravajuće imajući u vidu da je naša zemlja 60-tih godina spadala u 10 zemalja koje su imale znanja i kapaciteta da konstruišu i proizvedu računar. Sve do kraja 80-tih godina, Srbija je zahvaljujući domaćim znanjima i interesu i potrebama države i privrede imala visoku poziciju ne samo u proizvodnji nego i u nabavci inostranih i razvoju najsavremenijih primena računara.

Tokom 90-tih i kasnije, sa rastom političke i ekonomske krize, četvorogodišnjim sankcijama, siromašenjem privrede i stanovništva, opada mesto naše zemlje na svetskoj rang listi korisnika IT.

U Srbiji je 2005. godine bilo u primeni oko 1.300.000 personalnih računara, što je 2,4 puta manje od broja računara po glavi stanovnika u Hrvatskoj, na primer. Iste godine je u Srbiji bilo oko 1.000.000 korisnika Interneta, što je 4 puta manje nego u Rumuniji, sa kojom smo 2000. godine bili izjednačeni po ovom kriterijumu.

Usvajanjem Strategije razvoja informacionog društva u Srbiji i prihvatanjem predlaganih stimulativnih mera Srbija bi, zahvaljujući kvalitetnim kadrovima, mogla brzo da poboljša poziciju na svetskoj rang listi računarstva.

Šta je informaciono društvo?

NAPREDAK KROZ STALNE PROMENE

Promene pri prelasku iz postindustrijskog u informaciono društvo mogu se porediti sa onima na prelasku iz feudalizma u kapitalizam

Postindustrijsko društvo polako silazi sa istorijske pozornice i ustupa mesto novom vidu organizovanja ljudske zajednice - informacionom društvu. Mnogi taj pojam doživljavaju kao tehničko-tehnološki, ali je on u suštini razvojno ekonomska pojava koja bi celu svetsku zajednicu trebala da uvede u svet u kome se bolje koriste prirodni i ljudski resursi, zdravije i kvalitetnije živi, jeftinije i brže posluje. U tom svetu naučno-istraživačke metode su sve naprednije, javni servisi sve efikasniji, protok informacija sve brži.

Ujedinjene nacije, Grupa G-8 i Evropska unija, nezavisno su i istovremeno, 2000. godine, došle do zaključka da se svet nalazi na prelasku iz postindustrijskog u informaciono društvo. Ubrzo je postalo jasno da će napredovati brzo i efikasno samo oni koji se prilagode promenama. A one nisu male. Ekvivalentne su onima koje su nastajale na prelazu iz feudalizma u kapitalizam, na primer.

Evropa i G-8 su, shvativši ozbiljnost ovog posla, napravile svoje akcione planove za prelazak iz industrijskog u informaciono društvo, pre svega vodeći računa da bogate zemlje nastave da napreduju i zarađuju.

Svetski samit o informacionom društvu

Ujedinjene nacije su u ovom procesu sagledale šansu nerazvijenih zemalja da, koristeći blagodeti infokomunikacionih tehnologija i znanja, preskoče digitalni jaz i vrlo brzo uđu u krug razvijenih. UN su zbog toga organizovale Svetski samit o informacionom društvu, koji je održan u dva dela - 2003. godine u Ženevi i 2005. godine u Tunisu.

Cilj Samita bio je da okupi svetske lidere, izvršne direktore UN, industrijske magnate, nevladine organizacije, predstavnike medija i civilnog društva na jednom, jedinstvenom skupu.

U okviru Samita je formirana i grupa koja se bavi pitanjima rodne ravnopravnosti u informacionom društvu. Njen osnovni zadatak je da omogući da ravnopravnost polova i prava žena budu integrisani u rad Samita, sa jasnom svešću da bez uključivanja ove dimenzije, infokomunikacione tehnologije neće služiti razvoju društva.

Srbija u informacionom društvu

Srbija ima obavezu da izradi i usvoji Strategiju razvoja informacionog društva. Rok za izradu je već odavno istekao. Ostale zemlje iz regiona su taj zadatak već završile, a u Srbiji je napravljena verzija koja je u procesu javne rasprave. Marija Vida Bujanja, koja je bila koordinator radne grupe za izradu nacрта ovog strateškog dokumenta ističe da bez primene savremenih informacionih alata u svim oblastima rada i poslovanja jedna zemlja ne može da računa na konkurentnost na svetskom tržištu.

“Mislim da je to jedan od prioriteta Srbije, ukoliko zaista želimo da uđemo u Evropsku uniju, da građanima obezbedimo bolji život, viši standard, nova radna mesta. Informacioni alati u svim oblastima, u proizvodnji, pružanju usluga, obrazovanju, zdravlju, kulturi, omogućavaju da iste stvari radite brže, bolje i jeftinije”, ističe Marija Vida Bujanja.

Informaciono društvo je pred sve građane donelo novi izazov – kako naći pravu informaciju u pravo vreme. Onaj ko to može, taj brže uči, bolje zarađuje, efikasnije se leči, lakše upravlja.

Informaciono društvo i rodna ravnopravnost

Postojeći odnosi moći u društvu dovode do razlike u uživanju koristi od infokomunikacionih tehnologija. Ta razlika se odnosi i na muškarce i žene. Dakle, nove tehnologije nisu rodno neutralne. Zbog toga aspekt ravnopravnog pristupa u korišćenju info-komunikacionih tehnologija i izgradnji informacionog društva mora biti uključen kao strateško pitanje u sva dokumenta, strategije i politike, kao i u implementaciju programa i projekata baziranih na Nacionalnoj strategiji razvoja informacionog društva.

Civilno društvo u Srbiji je, uz podršku Saveta za rodnu ravnopravnost Vlade Republike Srbije, uzelo aktivnu ulogu i integrisalo princip rodne ravnopravnosti u Predlog Nacionalne strategije razvoja informacionog društva. U Strategiji se jasno kaže: “U razvoju granskih politika moraju se eksplicitno uvrstiti koristi za žene od IKT revolucije. One moraju imati podjednake mogućnosti da aktivno učestvuju prilikom odlučivanja u vezi sa IKT, kao i utvrđivanja tema za raspravu”.

— Citat —

Od nezavisnih ljudi do mudrog društva

“Informaciono društvo donosi potrebu za napretkom i postignućem, sinergizmom, informacionom proizvodnom moći. Ono treba da donese procvat ljudske intelektualne kreativnosti, umesto isprazne konzumacije materijalnih dobara, što je premisa industrijskog društva. Povećana masovna dostupnost informaciji treba da dovede do potpune objektivizacije informacija, to jest od ljudi nezavisne produkcije informacija do svesnog ili mudrog društva”.

Aleksandra Sladana Milošević, muzičar

Pretnje pri realizaciji politike ili projekta sa aspekta rodne ravnopravnosti:

Treba naglasiti da su kao osnovne pretnje pri realizaciji politike/projekta sa aspekta rodne ravnopravnosti identifikovane sledeće činjenice:

- Nepostojanje telekomunikacione infrastrukture za pristup IKT servisima;

- Nesistematsko e-opismenjavanje, zanemarivanje informacionih i drugih potreba marginalizovanih društvenih grupa pri razvoju i korišćenju IKT servisa;

Nepripremanje domaćih kadrova, posebno žena stručnjaka, za kreiranje novih znanja, odnosno ravnopravno učestvovanje na globalnom tržištu znanja;

Zloupotreba ženske i muške populacije (npr. pornografija, pedofilija, trgovina ljudima, krađe...).

Kad rodni jaz preraste u digitalni

PRESKAKANJE BARIJERA

U Evropu budućnosti se neće ići asfaltnim, nego ditigalnim magistralama

Dok su i javnost i institucije u Srbiji zauzeti “vrućim” političkim temama, mimo nas prolaze tokovi formiranja globalne ekonomije znanja i informacionog društva. Jaz između nas i razvijenih zemalja se produbljuje dok čekamo da zvaničnici shvate da se u Evropu budućnosti neće ići samo asfaltnim, već i digitalnim magistralama.

Srbija je jedina zemlja iz regiona čija delegacija na Svetskom samitu Ujedinjenih nacija o informacionom društvu nije imala pripremljenu strategiju razvoja u ovoj oblasti. Zvaničnici su zadovoljno saopštili da se nalazimo u srednjoj kategoriji razvoja, prečutavši da se u nižoj nalaze još samo afričke zemlje. Jaz u mogućnosti pristupu informacionim tehnologijama ubrzano se pretvara u ekonomski jaz, a nama je sve teže da ga preskočimo. Štaviše, mi ga produbljujemo i na unutrašnjem planu.

Jaz u svesti

Vladimir Radunović, koordinator programa Diplo Fondacije, ističe da je najveći digitalni jaz zapravo onaj koji se formira u svesti ljudi koji nisu spremni na promene u savremenom svetu. “Taj jaz u svesti je ključan. Onaj ko ima svest o tome čemu služe informacione tehnologije i kako mogu da pomognu, taj će napredovati i razvijati se. Ostali ne.”

Slobodan Marković, predsednik Centra za razvoj Interneta, naglašava da digitalni jaz nastaje po liniji starih raslojavanja. “To su iste linije podela kao što su raslojavanje po pripadnosti određenoj etničkoj grupi, materijalnom statusu, po tome da li se živi u urbanoj ili ruralnoj sredini. Najčešće na istim linijama nastaje i razlika u pristupu infokomunikacionim tehnologijama”, ističe Marković.

Kada već govorimo o liniji podela, vrlo je izražena razlika između muškaraca i žena. Istraživanja o korišćenju Interneta, na primer, svedoče o tome da tek svaka treća ili četvrta žena (u zavisnosti od starosne kategorije) koristi svetsku mrežu.

Prepolovljeno informaciono društvo

“To je porazno po žene, ali i po i celu zajednicu. Svaki projekat ili pokret koji je iz svoje realizacije isključivao žene, dobijao je prepolovljen rezultat. Mi nemamo prava da rezultat u izgradnji informacionog društva prepolovimo”, ističe Nataša Gospić, predsednica udruženja Jednake mogućnosti.

Veliki deo Srbije, posebno seosko stanovništvo, u značajnoj meri je izostavljeno iz bilo kakvih informacija o “informacionoj revoluciji”, kako zbog odsustva osnovne infrastrukture, visokih troškova njene izgradnje i razvijanja, nepoznavanja novih tehnologija, nedovoljnog znanja engleskog jezika, koji

prevladava na Internetu, tako i zbog pomanjkanja vidljivih koristi od IKT u odnosu na svakodnevne potrebe siromašnog stanovništva.

“Ove prepreke predstavljaju veću barijeru za žene, koje su češće nego muškarci na mestima koja ne dodiruju IKT. Često nemaju mogućnosti za obuku za korišćenje računara, a u krajnjoj liniji i u većem procentu su nezaposlene i nepismene. Odgovornost u kući, kulturološka ograničenja pokretljivosti, manja ekonomska snaga kao i nedostatak primenljivosti sadržaja IKT u njihovom životu nadalje podstiču njihovu marginalizaciju u informacionom sektoru i dovode do stvaranja pored digitalnog i rodnog jaza”, ističe Nataša Gospić.

Važnost infrastrukture

U narednim godinama digitalni jaz između zemalja koje efikasno i adekvatno koriste infokomunikacione tehnologije i onih koje to ne čine, biće sve veći. Srbija ima šansu da se nađe sa prave strane jaza, zajedno sa zemljama koje su shvatile dobiti koje donosi informaciono društvo. Da bi se to ostvarilo, neophodno je eliminisati sve neravnopravnosti koje formiraju jaz unutar društva i razvoj infrastrukture.

“Tu možemo početi od najosnovnijih stvari: činjenice da u mnogim mestima u Srbiji još nema električne energije, preko toga da su telefonske veze slabo razvijene, pa do toga da su cene korišćenja interneta i računarske opreme visoke za naše građane. Tu je i nepostojanje proaktivne politike koja bi bila usmerena na omogućavanje svim građanima da dođu do tehnologije i da je koriste”, ističe Marković.

Iz sveta zvaničnim i nezvaničnim kanalima stižu upozorenja da ako u narednih par godina ne uхватimo korak, ostajemo na margini svetskog razvoja.

“Državne institucije se vrlo često pozivaju na argument da postoje važnija pitanja. Aktuelno je Kosovo, problem odnosa Srbije i Crne Gore, problemi sa Međunarodnim monetarnim fondom. To su jako bitna politička, regionalna i svetska pitanja za nas, ali ja ne vidim nikakav sukob između toga i informacione tehnologije”, upozorava Radunović.

U informacionoj ekonomiji bogate države i delovi društva sa orijentacijom ka veštinama, prihodima i vremenom za pristup infokomunikacionim tehnologijama žanju sve koristi. S druge strane, nesrazmerno veliko breme problema i teškoća je na plećima većine. Digitalni jaz koji se odnosi na nejednaku raspodelu koristi od IKT unutar i između država, regija, sektora i društveno-ekonomskih grupa, označava težak zadatak pred kojim su zemlje u razvoju i marginalizovane grupe u društvu (čak i u razvijenim zemljama) u njihovim naporima da dosegnu navodno javne koristi koje obezbeđuje IKT.

— Citat —

Više jazova u jednom

„Takozvani digitalni jaz je, u stvari, više jazova u jednom. Postoji tehnološki jaz – velike razlike u infrastrukturi. Postoji jaz u pogledu sadržine. Mnoštvo informacija na Internetu jednostavno nije relevantno, niti od značaja za stvarne potrebe ljudi. A skoro 70 odsto sadržaja svetskih sajtova je na engleskom jeziku, što istovremeno guši lokalne glasove i poglede. Postoji rodni digitalni jaz, što znači da žene i devojčice imaju manje pristupa informacionim tehnologijama nego muškarci i dečaci. Ovo može da liči na odnos bogatih i siromašnih zemalja.”

Kofi Anan, generalni sekretar Ujedinjenih nacija

— Zabrinjavajuće —

Digitalni pristup

Jedan od parametara koji govori o razvoju informacionog društva u nekoj državi je i koeficijent digitalnog pristupa. Ovaj parametar je prezentovan na Svetskom samitu o informacionom društvu i zasniva se na osam promenljivih. To su: broj pretplatnika fiksne telefonije, broj pretplatnika mobilne telefonije, cena pristupa Internetu (kao procenat nacionalnog dohotka po stanovniku), pismenost odraslih, nivo upisanih u osnovne i srednje škole, brzina protoka na Internetu po stanovniku u međunarodnom saobraćaju, broj širokopojsnih pretplatnika na 100 stanovnika i broj internet korisnika na 100 stanovnika.

Koeficijent digitalnog pristupa definisan je za 177 zemalja sveta. Izdvojili smo neke od njih

Švedska	0.85	Poljska	0.59	SiCG	0.45
Danska	0.83	Slovačka	0.59	Peru	0.44
Koreja	0.82	Hrvatska	0.59	Iran	0.43
SAD	0.78	Urugvaj	0.54	Ekvador	0.41
Japan	0.75	Argentina	0.53	Albanija	0.39
Austrija	0.75	Bugarska	0.53	Namibija	0.39
Nemačka	0.74	Rusija	0.50	Kuba	0.38
Italija	0.72	Brazil	0.50	Gabon	0.34
Francuska	0.72	Belorusija	0.49	Zimbabve	0.29
Slovenija	0.72	Rumunija	0.48	Kenija	0.19
Estonija	0.67	Turska	0.48	Nepal	0.19
Češka	0.66	Makedonija	0.48	Nigerija	0.15
Grčka	0.66	Venecuela	0.47	Sudan	0.13
Portugal	0.65	Bosna	0.46	Angola	0.11
Mađarska	0.63	J. Afrika	0.45	Etiopija	0.10
Bahrein	0.60	Kolumbija	0.45	Burkina Faso	0.08

NOVE ODGOVORNOSTI ZA NOVE MEDIJE

U Akcionom planu Svetskog samita o informacionom društvu piše: “Mediji imaju esencijalnu ulogu u razvoju informacionog društva i pružaju važan doprinos slobodi razmene informacija, izražavanja i pluralizma”

Razvoj informacionog društva je prouzrokovao pravu revoluciju u medijskoj sferi. S jedne strane, mediji su sami morali da pretrpe promene, a sa druge, pred njima je bio zadatak da taj razvoj, zajedno sa svim društvenim, sociološkim, ekonomskim i ostalim implikacijama prate i osvetljavaju.

Za medije u Srbiji se sa pravom može reći da su prvi deo izazova prihvatili. Gotovo svi su se tehnološki osavremenili i u izradi svojih programa i sadržaja koriste sve infokomunikacione kanale. Na žalost, drugi deo izazova nisu prepoznali, niti na njega odgovorili.

Kratko, šturo, retko

Čak i mediji u kojima se mogu naći tekstovi o informacionom društvu, objavljuju iz ove oblasti šturo vesti, najčešće opisujući novi proizvod ili tehnološki domet. Informaciono društvo ne tretiraju kao fenomen, niti razmatraju njegove sociološke, psihološke, političke i globalne aspekte. Rodna ravnopravnost u informacionom društvu tema je koje gotovo da nema u medijima. Za nju nisu zainteresovani ni stručni časopisi, ali ni oni koji se obraćaju isključivo ženskoj publici.

Praćenje i tako šturih sadržaja iz ove oblasti nameće sledeće negativne tendencije u medijima – sužavanje fokusa, svodenje na jednostavne novinarske forme i korišćenje interpretativnog, umesto istraživačkog novinarstva.

Iako je u većini medija politika centralna tema, mediji ne uočavaju tangentne procese. Posedovanje i rukovođenje informacionim tehnologijama, kao izvor rastuće društvene moći i sve većeg jaza među ženama i muškarcima, niko ne detektuje, niti sa tog stanovišta razmatra razvoj informacionog društva.

Posebno čudi što se razvoj informacionog društva gotovo uopšte ne povezuje sa demokratskim procesima i osnovnim civilizacijskim vrednostima.

A e-Evropa?

Iako mediji vrlo redovno i rado izveštavaju o svim procesima koji su direktno ili indirektno povezani za evropske integracije, na polju razvoja informacionog društva nedostaje bilo kakva analiza kakvi su evropski tokovi u ovoj oblasti i šta je Srbija do sada uradila da se u te tokove uključi. Javnost je na taj način potpuno lišena stvarne slike, a kompjuteri kojima se opremaju škole i ustanove doživljavaju se kao priključivanje informacionom vozu.

Često se govori o odgovornosti medija i gotovo uvek se misli na odgovornost za tačnost objavljene ili prenete informacije. U informacionom društvu mediji imaju nove odgovornosti – da prepoznaju i osvetljavaju po društvo važne teme.

Žena sa sela ne može da primeti da njen pristup infokomunikacionim kanalima nije na zadovoljavajućem nivou, pa da pozove novinara i da mu izjavu o tome. Postoje institucije u društvu koje su dužne da prepoznaju takve probleme, ali mediji, kao psi čuvari demokratije, moraju da reaguju onda kada se ti problemi ne uočavaju, ili se uočavaju ali se o njima čuti. Ako se sve prepusti komercijalizaciji, u našim medijima će žene i dalje biti očajne zbog tvrdokornih fleka, umesto zabrinute zato što ne znaju da koriste eksel eksel?.

Još korak dalje

Postoje medijski analitičari koji idu i korak dalje – oni ističu da uloga medija nije samo da oslikavaju trenutno važeće društvene norme, već imaju i obavezu da promovišu pozitivan društveni imidž. Uz to, potreba za širenjem znanja putem medija postala je tolika da se sve češće sfera javnosti zamenjuje pojmom sfera znanja.

Svoju ulogu čuvara demokratije mediji u Srbiji uglavnom koriste u dnevopolitičkom smislu, zaboravljajući da nove tehnologije mogu postati i brana, ali i instrument nepoželjnim procesima, kao i da mediji ne mogu da se tek tako liše svoje uloge aktera na toj raskrsnici.

Ne treba, ipak, previše kritike svaliti na pleća medija. Oni su u Srbiji samo proizvod celokupne društveno političke klime i da bi ulogu posmatrača razvoja informacionog društva zamenili ulogom aktera potrebna im je pomoć državi ustanova i nevladinog sektora. Moraju se paralelno odvijati procesi edukacije i senzibilisanja novinara za teme o informacionom društvu i osmišljavati kampanje koje će kroz medije uticati na javnost.

U informacionom društvu izolacija je stvar opredeljenja i do nje se može doći vrlo jednostavno – ne radeći ništa. Biće kasno ako mediji tek tada objave vest o da smo ostali na marginama globalnog razvoja.

— Žensko novinarstvo —

Manje moći, više žena

Medijske profesije prati sve izraženija feminizacija, pa je tako među studentima novinarstva odnos snaga 1:5, u korist ženske populacije. Kada su u pitanju nefakultetski oblici obrazovanja za medijska zanimanja, žene tu čine dve trećine. Međutim, na profesionalnoj hijerarhijskoj lestevici, žena je manje pri “vrhu”.

U uredničkim strukturama ima 47 odsto žena, a u vlasničkim strukturama ih gotovo i nema. Ističući da je feminizacija ove profesije svetski trend, Mirjana Milošević iz Instituta društvenih nauka objašnjava ovaj fenomen: “Novinarstvo se više ne smatra moćnom profesijom. Moć, uticaj i novac sele se u menadžerske profesije, a za njima idu i muškarci. To je razlog što su vrata novinarstva širom otvorena za žene”.

— pozitivno —

Internet čitaonica u Kruševcu

U Narodnoj biblioteci u Kruševcu građani imaju mogućnost da rade na računarima i koriste pristup Internetu, a sve uz stručnu pomoć bibliotekara. Nova usluga biblioteke posebno je značajna za sve koji ne mogu da kupe računar, ili ga imaju ali ne mogu da ostvare pristup Internetu. Biblioteka je, takođe, mnogima prihvatljivija sredina od internet-kafea i internet-igraonica.

U budžetu lokalne samouprave obezbeđena su sredstva da dvadesetak umreženih kompjutera u kruševačkoj Narodnoj biblioteci bude neprekidno priključeno na svetsku mrežu, a Ministarstvo za nauku i životnu sredinu je za sve javne biblioteke platilo legalizaciju softvera. Kruševačka biblioteka se među prvima uključila u projekat “Virtuelne biblioteke Srbije”, koji omogućava formiranje uzajamne baze podataka knjižne građe Narodne biblioteke Srbije, Matice srpske, univerzitetskih biblioteka i većine javnih biblioteka u Srbiji.

Više od 65 odsto učlanjenih korisnika biblioteke su žene svih uzrasta. Studentkinje uz pomoć računara pripremaju ispite, seminarske i diplomske radove, nezaposlene žene tragaju za poslom, penzionerke pretražuju informacije o zdravlju, a ima i osoba koje koriste elektronsku poštu, razmenjuju poslovne informacije ili se putem Interneta uključuju u rad ženskih nevladinih organizacija.

Rodna ravnopravnost na svetskoj mreži

NEJEDNAKE U PRISTUPU

Tek svaki treći ili četvrti korisnik Interneta u Srbiji je žena

U okviru projekta “Ravnopravno u informaciono društvo”, obavljeno je istraživanje o korišćenju Interneta. Podaci su dobijeni iz dva izvora – ankete koja je sprovedena među građanima u nekoliko gradova Srbije i od upitnika koji je popunilo pet najvećih Internet provajdera u Srbiji.

Kada posmatramo celu populaciju korisnika Interneta u Srbiji, procenat žena u njoj je 30,81. To je manje od trećine i, s obzirom da žene čine više od polovine ukupnog stanovništva, zaključak je još porazniji. Važno je napomenuti da ovo nisu procenti korisnica Interneta u ukupnoj populaciji, već samo brojevi koji govore o odnosu muško-žensko među onima koji koriste Internet.

Najmlađe i najstarije

Ako polnu strukturu posmatramo po starosnim kategorijama, odmah je uočljivo da je najmanji procenat žena u najmlađoj i najstarijoj kategoriji. Među korisnicima između 40 i 50 godina samo 26,33% su žene, dok je u kategoriji mlađoj od 18 godina taj procenat 26,46%. Dakle, u ove dve kategorije se grubo može reći da je tek svaki četvrti korisnik ženskog pola. I u kategoriji starijoj od 50 godina stanje je slično – 27,54%. Dakle, podaci pokazuju da za žene ranije prestaje profesionalno usavršavanje, profesionalno napredovanje, usvajanje novih tehnologija i mogućnost ponovnog zapošljavanja ukoliko se izgubi posao.

Kategorija mlađih od 18 godina pokazuje i dalje izuzetno veliki jaz u porodici, obrazovnim institucijama i sveopštoj društvenoj klimi. Kako drugačije objasniti što na svaka tri dečaka korisnika Interneta dolazi po jedna devojčica? Važno je naglasiti da zaostatak u IKT obrazovanju koji se formira u toku detinjstva, osnovne i srednje škole, ne može kasnije da se nadoknadi u poželjnoj meri, jer on utiče na izbor zanimanja, izbor fakulteta, mogućnost zaposlenja i dalju prohodnost ka kanalima permanentnog obrazovanja.

Kada se uzme u obzir da baš u prosveti, u osnovnim i srednjim školama, radi nesrazmerno veći broj žena nego muškaraca, jasno je da će se postojeće stanje multiplikovati, ako se pod hitno nešto ne učini.

Jaz u pristupu Internetu

Među ostalim starosnim kategorijama procenat je veći od 30, ali ne značajno. Najbolja situacija je među mladima od 18 do 25 godina (34,76%), zatim od 25 do 30 godina (34,22%) i na kraju od 30 do 40 godina (32,39%).

Iako za nijansu bolji rezultati nego među najmlađima i najstarijima, ni ovi rezultati ne ohrabruju. U periodu studiranja i početka karijere statistički odnos žena i muškaraca bi morao da bude mnogo približniji, jer bi rodna ravnopravnost u pristupu IKT u toku studiranja, zapošljavanja i samog rada morala da donese bolje rezultate. Kada se ukrste podaci za kategorije najmlađih i srednjih godina, jasno je da važnu ulogu u budućoj strategiji mora imati ohrabivanje žena i motivacija za razumevanje i pristup IKT.

godište	korisnika	žene	muškarci
- 18	26.509	7.013	19.496
18-25	41.331	14.635	26.966
25-30	47.363	16.206	31.157
30-40	67.595	21.824	45.771
40-50	48.907	12.877	36.030
50-	27.236	7.501	19.735
ukupno	258.941	79.786	179.155

Zbirna tabela korisnika Interneta za pet provajdera

godiste	žena	muškaraca
- 18	26.46 %	73.54 %
18-25	34.76 %	65.24 %
25-30	34.22 %	65.78 %
30-40	32.29 %	67.71 %
40-50	26.33 %	73.67 %
50-	27.54 %	72.46 %
ukupno	30.81 %	69.19 %

Procenat žena i muškaraca korisnika interneta po starosnim kategorijama

Anketa sprovedena među građanima pomogla je da se suštinski shvati jaz koji postoji u korišćenju Interneta između žena i muškaraca. Na pitanje radi čega koristite Internet, najveći broj muškaraca 24,3% odsto odgovara – posao. Kod žena je taj procenat 30,3. Isključivo za elektronsku poštu Internet koristi 8,1 % muškaraca i 27,3 odsto žena, dok je primarna svrha zabava kod 21% muškaraca i 15,2 odsto žena.

Približno isti broj žena i muškaraca (oko 85 procenata) procenjuje da internet tehnologija doprinosi unapređenju posla kojim se bave, ali je zato situacija sa elektronskom poštom zabrinjavajuća. Iako se mnogo više žena izjašnjava da im je baš to primarna upotreba Interneta, elektronsku adresu ima samo 40,2 odsto ispitanica. Kod muškaraca je taj procenat 60.

O vremenu koje se u toku dana utroši „na Internetu” anketirani građani su svedočili na sledeći način:

Koliko vremena dnevno provodite „na Internetu”?	do 2 sata	od 2 do 5 sati	od 5 do 8 sati	preko 8 sati
muškarci	62,3%	29,5%	4,9%	3,3%
žene	86,5%	10,8%	0%	2,7%

— Pozitivno —

Pristup Internetu za sve

“Cilj Evropske unije je da pruži pristup Internetu svim svojim građanima”, istakli su u Beču Vivijen Reding, Komesarka za informacione tehnologije i Franc Morak, Državni sekretar za medije i kulturu Austrije. Zvaničnici EU su to izjavili na konferenciji za novinare povodom konferencije o mogućnostima Interneta. Komesarka Reding je naglasila da se moraju iskoristiti mogućnosti koje pruža Internet, posebno kada je reč o uslugama državnih institucija, koje mogu da olakšaju život građanima.

— Zabrinjavajuće —

Procenat mladih do 18 godina koji koriste Internet

Danska	64
Velika Britanija	64
Švedska	63
Finska	62
Austrija	49
Španija	45
Irska	42
Poljska	31
Grčka	15
SCG	10

— borbena —

Štrajkom gladu do Interneta

HAVANA, 14 mart 2006. - Kubanski disident već 40 dana štrajkuje gladu zahtevajući da mu se dopusti nesmetan pristup Internetu. On i dalje odbija hranu i lekove, a zdravlje mu je ozbiljno pogoršano. Četrdeset-jednogodišnji psiholog Giljermo Farinas počeo je štrajk gladu 31. januara, tražeći od kubanskih vlasti da poštuju njegovo pravo na slobodu primanja informacija i da mu omoguće pristup Internetu, koji je pod kontrolom vlade. Farinas je prebačen na odeljenje intenzivne nego bolnice u rodnom gradu Santa Klara.

Kubanske vlasti u potpunosti kontrolišu pristup Internetu. Slobodan pristup imaju samo osobe bliske vladi, mada se lozinke često mogu kupiti na crnom tržištu, doduše za veliki novac, koji obični ljudi nemaju. Pošta nudi e-mail, ali korisnici mogu ulaziti samo na kubanske Internet stranice. Provajderi koji su pod direktnom kontrolom vlade obavezni su da blokiraju pristup svim međunarodnim Internet stranicama, a pogotovo onim koje uređuju Kubanci koji su emigrirali iz zemlje.

Politička participacija žena

KVOTAMA DO ZASTUPLJENOSTI

Ni Ujedinjene nacije ne omogućavaju dovoljnu zastupljenost žena u sopstvenim važnim komisijama, ekspertskim komitetima i na visokim položajima

Čak i oni koji slabo poznaju teoriju političkog sistema, a još manje trenutnu političku situaciju u Srbiji, mogu lako da odrede u kojim institucijama se krije prava moć, a u kojim više deklarativna. Pogledajte gde ima najmanje žena – tu je moć najveća. Tamo gde ih ima simbolično, ima i vlasti, ali nešto manje, a tamo gde su u većini, političke moći gotovo da i nema.

Prema podacima Republičkog zavoda za statistiku, u Parlamentu je 2002. godine bilo 219 muškaraca i 31 žena. Dve godine kasnije broj žena se smanjio na 27. Vladu su 2002. godine činili četiri ministarke i 15 ministara. Kroz dve godine broj ministarki se prepolovio.

Bilo je očekivanja da će preporuka Evropske unije da žene budu zastupljene sa 30% na izbornim mestima primorati na promenu nekih navika. Ali to se nije dogodilo.

	žene	muškarci
Skupština	27	223
Vlada	1	16
Vladini funkcioneri	605	1.390
Rukovodioci lokalne uprave	331	846
Odbornici	1.427	5.260

Čemu služe kvote

Često se može čuti i argument da kvote nisu pravično rešenje jer “nema dovoljno kvalitetnih žena”, kao i da “nisu muškarci krivi što žene ne glasaju za žene”. U opštinama u Srbiji prvobitno je bila prihvaćena kvota od 30%, da bi vrlo brzo bila smanjena na 20. Trenutno je stanje vrlo različito.

Od ukupno 165 opština, u 10 učešće žena ne prelazi 10%. U 70 opština je učešće između 10 i 20%, u 72 između 20 i 30, a u 14 između 30 i 40. Opština sa najvećim učešćem žena u sazivu skupštine opštine je Kikinda – 41%.

Dragana Petrović, potpredsednica Saveta za rodnu ravnopravnost u Vladi Srbije ističe da je ravnopravnost moguća i da borba za njene domete nije uperena protiv muškaraca. Cilj je podići svest i ukazati na položaj žena, ali radi dobrobiti celog društva. Čak i podaci Svetske banke pokazuju da zemlje u kojima je zastupljena ravnomerna prohodnost žena imaju veći ekonomski napredak.

Još jedan od argumenata koji iznose protivnici borbe za veću političku zastupljenost žena je: “ženama ništa nije zabranjeno”. Takav pristup ignoriše sve druge socijalno-ekonomske, istorijske, psihološke i razvojne uslove.

Država je odgovorna

Marijana Pajvančić, jedna od autorki Nacrta zakona o ravnopravnosti polova ističe da princip i politika jednakih mogućnosti pred državu stavlja zadatak da baš taj princip uključi u sve svoje politike, mere i propise. “U takvim okvirima problem se nužno više ni na spoljnjem planu ne pojavljuje na nivou sektorskog pitanja, već kao opšti društveni problem. Teret odgovornosti za njegovo rešavanje preuzima država (organi vlasti u prvom redu), jer su u njenim rukama instrumenti uz pomoć kojih je to moguće učiniti”, ističe dr Pajvančić.

Ni na svetskoj sceni situacija nije mnogo bolja. Žene obavljaju tek 1 do 2 odsto izvršnih funkcija vlasti. Od ukupno 190 zemalja, manje od 5 odsto šefova država su žene. Broj žena ministara takođe ne prelazi taj procenat. U 48 zemalja sveta ne postoje uopšte žene koje obavljaju javne funkcije. “Kritična masa” od 30 odsto žena na ministarskim mestima postignuta je samo u 5 zemalja na svetu.

Kada se pogledaju ovi podaci, postaje razumljivo da je, jedina ravnopravna, kvota od 50-50, potpuno utopistička. Ali i protiv kvota sa mnogo manjim procentima ima dosta argumenata. Nekada ih iznose čak i borci za ravnopravnost polova.

Za i protiv kvota

Pre svega, kvote su same sebi kontradiktorne. One uvode princip nejednakih šansi, jer je ženama zagarantovana neka vrsta prednosti u odnosu na muškarce u istom izbornom procesu. Kvote se, ako se gleda mak na konac, kose i sa principom demokratičnosti, jer bi birači, bez ikakvih nametnutih ključeva morali da odluče koja ličnost će ih predstavljati. I žene izabrane na osnovu kvota mogu trpeti prigovore da su izabrane zbog svog pola, a ne zbog svoje stručnosti i kvaliteta. Kako do sada ipak nije pronađen drugi način da se obezbedi politička participacija žena, treba podsetiti na vrlo važne argumente koji promovišu princip kvota.

Pre svega, opšti je stav da kvote treba da posluže samo u prelaznom periodu, kako bi premostile postojeće barijere i diskriminaciju. One takođe obezbeđuju “kritičnu masu” žena na položajima, kako bi se obezbedila suštinska promena. Takođe treba imati na umu da su žene za učešće u vlasti podjednako sposobne i kvalifikovane kao muškarci, ali da su im šanse umanjene zbog tradicije “muške vladavine” i patrijarhalnog sistema organizacije vlasti.

Oni koji govore o pravu birača na izbor zaboravljaju da političke partije primarno kontrolišu nominacije (i potencijalne pozicije). Dakle, već na tom nivou moraju funkcionisati kvote, jer su partije ustrojene isto kao i država – patrijarhalno.

Iako Ujedinjene nacije proklamuju rodnu ravnopravnost, u ovoj instituciji se taj princip ne primenjuje. Feministička udruženja iz celog sveta optužila su UN,

povodom ovogodišnjeg Praznika žena, da nisu dovoljno učinili na promovisanju rodne ravnopravnosti u okviru sopstvene reforme.

U otvorenom pismu Kofiju Ananu i zemljama članicama UN, feministkinje se žale što posle više od 10 godina od konferencije u Pekingu 1995. godine, kada se svetska organizacija obavezala da će raditi na jednakosti polova, UN i dalje omogućavaju samo minimalnu zastupljenost žena u sopstvenim važnim komisijama, ekspertskim komitetima i na visokim položajima.

— Ujedinjene nacije —

Oснаživanje žena u politici

Program za razvoj Ujedinjenih nacija započeo je projekat izgradnje svetskog elektronskog foruma za razmenu informacija o ulozi žena u političkom životu, da bi osnažio njihovu ulogu u toj oblasti, saopšteno je iz te organizacije. Žene su sve prisutnije u državnoj upravi, ali još nije ostvaren cilj njihovog ravnopravnog učešća u političkom životu.

"Ravnopravnost nije samo vredan cilj, već način za ubrzavanje ljudskog razvoja", ocenjuju iz UNDP-a i dodaju da žene moraju imati glas u odlučivanju o svojoj budućnosti.

U izveštaju te organizacije o prisustvu žena u upravi i politici, navodi se da su 70 odsto od 130 miliona dece na svetu koja ne idu u školu devojčice. Žene čine dve trećine od 960 miliona nepismenih ljudi, što utiče na mogućnost njihovog uključivanja u političke procese.

— susedi —

Uzaludne kvote

U Hrvatskoj je, prema Nacionalnoj politici ravnopravnosti predviđeno uključivanje žena u saboru i lokalnim upravama od najmanje 30 odsto. Izborni rezultati su, pak, manji od 10 odsto. Teško je onda poverovati da će do 2015. godine biti ostvaren jedan od Milenijumskih ciljeva – da u Saboru, Vladi Republike Hrvatske i izvršnim telima lokalne samouprave bude čak 50 odsto žena.

Kada se analizira politička volja u Hrvatskoj, ovi ciljevi deluju još nerealnije. Ženske nevladine organizacije ističu da su kandidatkinje na izborima bile izvrgnute brojnim seksizmima i uvredama na osnovu pola, od komentara odeće u tabloidima, pa do izjava zvaničnika.

— citat —

"Uspeh demokratizacije društva zavisi od stvarnog partnerstva između žena i muškaraca u vođenju društvene politike"

Univerzalna deklaracija o demokratiji, 1997.

— Pozitivno —

Ravnopravnost na Kosovu

Soren Jesen-Petersen, šef UNMIK tražio je od prištinskog tima za pregovore o statusu Kosova da se u delegaciju uključe i žene. Petersen očekuje da “aktivno učešće žena napravi od Kosova integrisano društvo zasnovano na rodnoj i etničkoj ravnopravnosti”. Posebno je naglasio da ženska poslanička grupa u Skupštini Kosova, koja ima 34 članice, može puno da učini po tom pitanju.

Lokalna samouprava

ŠANSA ZA NAPREDAK

Rodna ravnopravnost u informacionom društvu prave domete može ostvariti na lokalnom nivou

Državne strategije, ekonomske reforme, nacionalna politika... Sve to pravu primenu i domete oproba tek na lokalnom nivou. Isti je slučaj i sa informacionim društvom i rodnom ravnopravnošću. Ova dva fenomena tek na opštinskom nivou doživljavaju punu afirmaciju, ili potpunu suprotnost. To se vidi i na primeru sledeće tri opštine.

Vračar

Opština Vračar ima telo za pitanja rodne ravnopravnosti koje je skupština osnovala na sopstvenu inicijativu. U ovoj opštini, oko 80 odsto zaposlenih čine žene, uključujući i najviše funkcije. Na čelu opštine je predsednica Milena Milošević. Dve trećine načelnika službi su ženskog pola.

Milena Milošević smatra da su žene svesnije i da ne prihvataju obaveze za koje nisu sigurne da će moći da ih izvrše. Zato je ohrabrivanje od ključnog značaja, pre svega kroz programe obuke u koje spada i edukacija za korišćenje infokomunikacionih tehnologija. Ona ističe da je na nivou Republike politička atmosfera nepovoljna za veće angažovanje žena. “Žene se povlače iz političke arene u kojoj su dozvoljene lične uvrede, verbalno i seksualno uznemiravanje, klevete”.

Indija

Kao primer dobre prakse e-uprave možemo navesti najnapredniju opštinu u oblasti e-uprave u Srbiji – Indiju. Ova opština ima prezentaciju na internet strani www.indjija.net.

Stranica svojim sadržajem obuhvata različite aspekte e-uprave, e-upravljanja i e-demokratije. Gradjanima su dostupne sve informacije od značaja, mogu putem

internet komunikacije dobiti izvode iz matičnih knjiga, iz knjiga državljanstva, moguće je prijaviti komunalni problem koji će biti rešen u roku od 48 sati.

U formularu za registraciju posetilaca pored uobičajenih podataka tražen je pol korisnika, a pored imena oca postoji polje za upis imena majke. U delu „građani“ gde se nalaze obaveštenja o udruženjima i organizacijama u Indiji, prvo mesto zauzimaju informacije o nevladinim organizacijama Inicijativa žena i Organizacija za aktivnost žena. Možemo reći da je www.indjija.net primer dobre prakse za e-upravu i nagoveštaj primera dobre prakse za rodno osetljivu e-upravu.

Svilajnac

Opština Svilajnac predstavlja primer opštine koja još nije iskoristila sve mogućnosti informacionog društva, iako za to postoji veoma velika potreba. Iz Svilajнца muškarci masovno odlaze na rad u inostranstvo, a žene ostaju. Zbog tranzicionih problema, one često ostaju bez posla, a neobučene za bilo kakvu primenu modernih, pa ni infokomunikacionih tehnologija, preostaje im da se vrate poljoprivredi. Inače, ova opština ima dobre infrastrukturne preduslove, jer više nema delova opštine bez trofazne struje, a broj telefonskih priključaka (fiksni i mobilni) je 2,5 po domaćinstvu.

Situacija u opštini Svilajnac može se vrlo adekvatno uporediti sa nekim opštinama na severu Finske. Međutim, tamo nisu muškarci odlazili. Žene su pokazale mobilnost i edukovale se za rad na novim tehnologijama. Jedan broj njih je odlazio u grad i uspešno gradio karijere, a drugi deo u svojim opštinama kreirao nove poslove i unapređivao čitavu lokalnu sredinu.

Rodno osetljiva e-uprava

Sa stanovišta potreba i perspektive žena, granska politika e-uprave treba da obezbedi uticaj žena na procese kreiranja praktičnih politika i na proces donošenja odluka. Pre svega, žene treba da odlučuju kako o pitanjima koja se tiču žena i ostalih marginalizovanih grupa, tako i o ostalim društvenim pitanjima, prosto zato što na to imaju osnovno ljudsko pravo.

Postojeća rodna neravnopravnost u politici i donošenju odluka biće produbljena ukoliko razvoj e-uprave ne bude baziran na principu rodne ravnopravnosti. Ključni faktor za kreiranje rodno osetljive vizije e-uprave, pored faktora koji su navedeni u NSID, jeste i faktor prihvatanja razlike koja postoji u ulozi i značaju e-uprave, e-upravljanja i e-demokratije za žene i ženske organizacije kao organizovane aktere (udruženja, zadruge, sindikati itd.)

— može i ovako —

Ceo sud - žene

U Loznici su sve sudije za prekršaje – žene. I među ostalih 19 zaposlenih, dominiraju žene. Zaposlen je samo jedan muškarac – kurir.

“Ovde na malom prostoru radi vrlo uigran ženski tim. To što smo 'nežniji' pol ne utiče na rad, jer smo prvo sudije, pa sve ostalo”, kaže Stanojka Grujičić, starešina Opštinskog organa za prekršaje. Ona dodaje da stranke često apeluju na žensku osetljivost i traže umanjeње kazni. Bude i onih koje ova situacija zbuni, pa kažu : “... gospodine sudija, sudijice, ovaj, gospodo.... ne znam kako da vas zovem kad ste žensko....”

— pozitivno —

Konferencije za novinare i uživo na sajtu Vlade

Kancelarija za saradnju sa medijima Vlade Republike Srbije, od početka marta, svim posetiocima zvanične Internet prezentacije Vlade Srbije www.srbija.sr.gov.yu pruža mogućnost da putem linka [Audio-video pres](#), koji se nalazi na naslovnoj strani sajta, uživo prate konferencije za novinare koje se održavaju u zgradi Vlade Srbije. Na ovaj način su stvoreni uslovi za što brže, sadržajnije i konformnije informisanje najšire javnosti.

Pomoću kamera koje su postavljene u Pres sali Vlade, predstavnici medija i posetioci zvaničnog sajta Vlade Srbije mogu putem Interneta da "prisustvuju" konferencijama za novinare, bez obzira gde se nalazili.

Korisnici ovog servisa pored računara treba da poseduju brži Internet i odgovarajuću lozinku. Takođe, ukoliko se pojave neki tehnički problemi, na sajtu su data i precizna uputstva za njihovo otklanjanje.

Roditeljstvo u sajber prostoru

PRIČALA MI ŽENA KOLEGE MOGA MUŽA....

Nijedno od četiri beogradska porodilišta nema svoju Internet prezentaciju. Žene su zbog toga prepuštene forumskim razmenama informacijama, a to nekad pomaže, a nekad zastrašuje

Naizgled idealan primer. Mlada, obrazovana, samosvesna žena iz Beograda čeka bebu. Pre nego što odluči u kojem će se od četiri porodilišta (Narodni front, Višegradska, Gradska bolnica, Zemunska bolnica) poroditi, kreće u sakupljanje informacija. Pošto je već saslušala sve što ima da se čuje od sestara, drugarica, tetki, majke, svekrve, žena u čekaonici kod ginekologa..... rešila je da odluku donese na osnovu pouzdanih informacija. Želi da zna koje vrste porođaja su dostupne u

porodilištu (sa ili bez epiduralne anestezije, na primer), da li se primenjuje sistem bejbi-frendli, to jest da li će sve vreme beba biti uz nju, da li budući tata može da prisustvuje porođaju, da li postoje specijalni apartmani i na kraju, koliko sve to košta.

Usput, mislila je, doznaće i šta sve treba da ponese u porodilište, kakva je procedura na prijemu, da li neke od specijalnih usluga treba ranije da zakaže, koliko će, u najboljem i najgorem slučaju ostati u porodilištu.

Pravac Internet

Sela je za računar i krenula po pretraživačima. Google. Ništa. Yahoo. Ni makac. Krstarica, Pogodak... ne vredi. Probala je sa punim nazivima, sa kolokvijalnim. Probala je i da ukucava ključne reči: porodilište, porođaj, akušerska klinika, carski rez, epiduralna anestezija.... U najboljem slučaju dobijala je kao rezultat stručne tekstove medicinskih eksperata, koje samo student medicine može da razume. U celom sajber prostoru nigde nijednog od četiri beogradska porodilišta. Samo je na nekoliko internet stranica koje su imale imenike, pronašla telefone i adrese.

OK. I fiksna telefonija spada u infokomunikacione tehnologije pomislila je i krenula da okreće naznačene brojeve. Pokušajte da zamislite da li je uspela da uopšte sa nekim porazgovara, a kamoli da dobije sve informacije.

Junakinja naše priče nije usamljen slučaj. Mnogi su se se slično proveli. Jedina mesta na kojima su mogli da pronađu informacije koje im trebaju su bila internet stranice specijalizovanih časopisa. Iako vrlo opširne, takve stranice su nudile samo jednu vrstu priča, koje su vrlo često bile opterećene stvarima koje sugerišu oglašivači. Iz potrebe da se do informacija ipak dođe, nastao je internet forum www.roditelj.com.

Samoorganizovanje

U trenutku pisanja ovog teksta, ovaj forum je imao 1322 registrovana člana. Teško je naći neki forum sa više tema za diskusiju. Trudnoća po tromesečjima, informacije o porodilištima, dečje potreptine, spavaća soba, carski rez za i protiv, epidural da ili ne..... Jedini problem ovakve razmene informacija je što su nezvanične i subjektivne. Da bi ilustrovali kako to izgleda, evo nekoliko citata iz diskusije o izboru porodilišta.

„Ja sam se malo raspitivala i čula sam da je u Narodnom frontu obavezan bejbi frendli, ali ipak se treba lično raspitati. Tretman je odličan ako imaš dobru vezu. Stalno čitam kako je porođaj u našim bolnicama poražavajući za trudnice, većinom su ponižene i neispoštovane... zato ja jurim sigurnu, dobru i jaku vezu za moj jesenji porođaj.”

„U Višegradskoj nema bejbi frendli, ja sam dobro prošla što se tiče sestara (nisu me pljuvale i psovale iako sam stalno kukala kad ću kući), ali su uslovi sačuvaj bože, ali sam za Gradsku čula da je super i sledeće planiram tamo”.

„Moja kuma se porodila, u subotu, u Narodnog fronta. Bejbi frendli je obavezan, sestre su katastrofa - vikale su i psovale porodilje i svaka je davala drugačije instrukcije oko dojenja. Inače, imala je vezu.”

„Meni je samo čudno što u zadnje vreme više loših iskustava čujem za Višegradsku. Ja sam se prvi put porađala tamo i bilo mi je dobro, ali evo opet sam čula da je žena dobila infekciju rane i beba infekciju pupka. U pitanju su žena i dete kolege mog muža a i imali su neku vezu tamo. Možda je malo i sreća u pitanju.”

I tate na forumu

Sreća ili ne, bilo bi dobro da ovu internet stranicu posete i načelnici četiri porodilišta. Pre svega da pročitaju šta o porodilištima misle njihove pacijentkinje, a onda da razmisle i da li je dobro da ovakva razmena informacija bude jedina dostupna. Naravno da bi jedan od redovnih posetilaca ovog sajta trebao da bude i ministar zdravlja. Pre nego što ispita bar neku od pritužbi, trebao bi da obezbedi sredstva za Internet prezentacije porodilišta. Ako ne za svako pojedinačno, onda bar jedan zbirni prikaz. I naravno, portal na koji bi, sa imenom i prezimenom, nove mame mogle da prijave ukoliko su bile nezadovoljne tretmanom.

Ono što je važno još napomenuti o roditeljskom forumu jeste da na njemu stvarno vlada duh rodne ravnopravnosti. Tate su vrlo aktivne, pišu, komentarišu, pitaju, odgovaraju.... Briga o bebi, cuclama, pelenama, noši, više nije ekskluzivno „pravo” mama – jasno je vidljivo sa ovog sajta. A pravi biser među ovakvim primerima je i blog sa adresom www.tataupelenama.mojblog.co.yu. Tata Goran u uvodu bloga piše: „Moj blog je namenjen svim budućim tatama, ili onima koji to već jesu, da zajedno savladamo sve veštine potrebne da naša mala čudovišta izvedemo na pravi put.”

E-zdravstvo

Zdravstvo u Srbiji se već nalazi u procesu modernizacije, koja podrazumeva uvođenje koncepta e-zdravstva. Ovaj koncept je promovisan u slučaju žena stručnjaka, jer omogućava prevazilaženje uobičajenih barijera, kao što su nedostatak vremena za stručna putovanja, uključivanje žena iz manjih centara u globalne tokove znanja i najsavremeniju medicinsku praksu, tehnologiju....

Takođe, treba naglasiti aktivnu ulogu i u kreiranju sadržaja od interesa za ženski deo populacije u preventivnom lečenju, savetima za zdravi način života i ishrane, kao i u ostvarivanju prava na kvalitetnu zdravstvenu zaštitu.

Pri kreiranju granske politike e-zdravstva treba osigurati ostvarivanje sledećih principa:

- Formiranje mešoviten lekarskih timova na ravnopranoj osnovi;
- Ravnopravan pristup stručnom usavršavanju za korišćenje infokomunikacionih tehnologija u e-zdravstvu;
- Omogućavanje usavršavanja kroz rad na daljinu;
- Žene zdravstveni radnici van velikih centara, u seoskim sredinama i manjim gradovima su van direktnih tokova najnovijih stručnih informacija i sa smanjenim mogućnostima za usavršavanje, pa ih treba planski uključiti u informacione tokove korišćenjem e-servisa zdravstva.

— Zabrinjavajuće —

Više vole sinove

Većina dece smatra da roditelji više vole sinove i da i je mnogo draže kad dobiju sina nego ćerku – pokazalo je istraživanje koje je UNICEF sproveo u opštinama Novi Pazar, Prijepolje, Priboj, Nova Varoš, Sjenica i Tutin. U anketi su učestvovala deca od 10 do 19 godina.

Silvija Koso, saradnica Unicefove kancelarije u Beogradu, kaže da su devojčice i dečaci imali gotovo identične odgovore. Sinovi se favorizuju pri odlasku na školovanje, pa čak i pri detaljima kao što je kupovina odeće.

Zapošljavanje žena

GORKI PLODOVI ŽENSKOG RADA

Žene u Evropi rade više, žive zdravije i duže, imaju viši stepen obrazovanja od muškaraca, ali zarađuju manje, pokazala je najnovija studija Evropske komisije.

Prosečna plata koju dobija zaposlena žena u Evropi za 15 odsto je niža od plate koju za isti posao dobija muškarac, pokazalo je istraživanje Eurostata, agencije Evropske komisije. Procenat zaposlenih žena je dostigao 55,7 odsto, raste i broj žena na tržištu rada, ali se i dalje uočava neravnopravnost kada je reč o pojedinim zanimanjima.

Na svakih deset žena četiri radi u javnim administracijama, obrazovanju, zdravstvu i socijalnim aktivnostima, pre svega zato što su to zahtevni, a manje plaćeni poslovi. Na istim poslovima zaposlen je tek svaki peti muškarac. S druge strane, u privatnom sektoru je 32 odsto žena na upravljačkim pozicijama. Skraćeno radno vreme zbog brige o porodici koristi svaka treća žena i svaki trinaesti muškarac.

Već smo navikli da najbolje trendove iz ravnopravnosti polova uočavamo u Skandinaviji, ali i tamo postoje razlike u plati. Zemlje u kojima je ova razlika najmanja su Italija, Slovenija, Grčka, Poljska i Malta.

Žene ne samo da imaju manje plate, nego i mnogo manje imovine. Britanski časopis Independent je objavio da su žene vlasnici jedan odsto imovine na svetu i da čine dve trećine nepismenih žitelja planete.

Slobodanka Branković, predsednica Sekcije žena Saveza samostalnih sindikata ističe da se žene u Srbiji sve teže zapošljavaju, potpuno nezavisno od kvalifikacione strukture. Najveći procenat žena radi na crno, češće se proglašavaju za tehnološki višak i češće ostaju bez posla nego muškarci.

Kada se žene već teško zapošljavaju, ostaje im da zaposle same sebe. Slobodanka Markov, urednica publikacije “Žene u Srbiji- preduzetnički izazovi” ističe da su žene vrlo uspešne u razvijanju biznisa u okviru svojih znanja. One ne hazardiraju, kao kvalitete ističu marljivost, upornost, spremnost na stalno učenje.

Positivan primer iz ove oblasti je i projekat “Upravljanje malim preduzećima za žene”. Ovaj web-sajt (<http://www.sba.gov/businesslaw/index.html>) kreiran je kao prva pomoć ženama, pre svega onima koje imaju ideju, budućim preduzetnicama, sa osnovnim ciljem da im pruži informacije o tome kako započeti mali biznis, kako doći do kapitala i kako ponuditi odnosno prodati svoje proizvode i/ili usluge.

Prezentacija nudi i spisak savetova lišta koja pružaju pomoć u vezi sa osnivanjem i vođenjem malih firmi kao i posebne delove: biblioteka, vesti od prvobranitelja i vodeće biznis vesti. Posebno važan deo je deo prezentacije koji se odnosi na obuku, besplatnu, on-line, univerzitetsku itd. Najvažniji deo prezentacije ipak, predstavljaju svi potrebni formulari koji se besplatno mogu učitati kao i pomoć pri popunjavanju nekoliko desetina formulara.

— Pozitivno —

Posao za žene od 40 do 50 godina

Hrvatski internet portal www.posao.hr pokrenuo je inicijativu “Od 40 do 50” kojom poslodavce motiviše na zapošljavanje žena koje izmaju između 40 i 50 godina. U Hrvatskoj 58 odsto nezaposlenih čine žene, a četvrtina je baš pomenutog godišta.

Svaka žena iz ove starosne grupe koja je nezaposlena ili želi promeniti posao, biće predstavljena u bazi biografija. Kako je primećeno da je baš u tim godinama među ženama slaba informatička pismenost, osigurani su programi u okviru centra Infokatedra.

— Podaci —

Od 1,3 milijardi siromašnih, žene čine 70 %

Od ukupnog rada, 66 ženskog je neplaćen

Ženska zarada je 60 do 90 odsto zarade muškarca

Žene obavljaju dve trećine svetskog posla

Žene zarađuju jednu desetinu svetskog prihoda

Žene poseduju jedan procenat svetske imovine.

Zakon o ravnopravnosti polova

PROTIV DISKRIMINACIJE

Srbija i Crna Gora jedine u regionu nemaju zakon o rodnoj ravnopravnosti

Slobodan Lalović, ministar rada, zapošljavanja i socijalne politike u Vladi Republike Srbije, najavio je nedavno da bi zakon o ravnopravnosti polova trebalo usvojiti do kraja letnjeg zasedanja Skupštine Srbije. “Ravnopravnost polova nije pitanje jedne partije ili vlade, već celog društva i u toj oblasti su neophodne promene”, istakao je Lalović.

Šef Misije OEBS-a u Srbiji i Crnoj Gori Hans-Ola Urstad rekao je na skupu koji je bio posvećen promociji nacrtu zakona, da su političke teme u Srbiji pod diktaturom muškaraca i da donošenje zakona treba to da ispravi. On je istakao da su zemlje iz regiona taj zakon donele pre nekoliko godina i da je krajnje vreme da to i Srbija učini. Kada Zakon o ravnopravnosti polova bude usvojen, misija OEBS će nadgledati i podržati proces njegove primene, dodao je Urstad.

Snežana Lakićević- Stojačić, pokrajinska sekretarka za ravnopravnost polova, istakla je da je priča o ravnopravnosti zapravo priča o demokratizaciji društva. Bez nje nema ni begstva od siromaštva, jer se samo uz poznavanje i poštovanja ženskih razvojnih resursa može napred. “Proteklih 15 godina žene su u prvim redovima borbe za demokratiju, a ordenje je pripadalo uvek muškarcima. Vreme je da se takva praksa promeni. Prvi korak je usvajanje ovog zakona”, rekla je Lakićević-Stojačić i dodala da je Nacrt predstavljen svim poslaničkim grupama sem Srpske radikalne stranke i da do sada niko nije imao nikakve primedbe.

Sonja Liht, predsednica Fonda za političku izuzetnost posebno je pohvalila snagu ženskog aktivizma, koju je primetila i u procesu promocije i zagovaranja zakona o ravnopravnosti, pa i na samom skupu. “Nadam se da će se ministar Lalović vratiti u Ministarstvo nakon što je video masovnost ženske akcije i preneti da je stvar hitnija nego što se mislilo”, rekla je Liht. Ona je istakla da je Zakon o rodnoj ravnopravnosti bitan ne samo zato što kasnimo u odnosu na region i Evropu, već i zato što je to prvi iz grupe antidiskriminacionih zakona, dakle neophodan civilizacijski

korak svakog društva koje sebe smatra demokratskim. Liht je govorila i o političkoj participaciji žena završivši svoje izlaganje rečenicom: “Ubedena sam da će Srbija uskoro imati predsednicu ili premijerku”.

Bez obzira što nas na usvajanje zakona o ravnopravnosti polova obavezuju i međunarodni dokumenti i sporazumi, to ne bi smeo da bude glavni razlog. Pitanje ravnopravnosti polova je, pre svega, pitanje društvene pravde, demokratizacije i jednakih mogućnosti za sve. Zato zakon o ravnopravnosti polova mora biti odraz istinske potrebe društva da se suoči sa činjenicom da diskriminacija na osnovu pola postoji i da proces demokratizacije ne može biti uspešan bez ravnopravnog učešća žena i muškaraca u njemu.

Zorana Šijački, direktorka Zavoda za ravnopravnost polova, naglašava da će se usvajanjem ovog zakona država Srbija obavezati da prati ostvarivanje ravnopravnosti žena i muškaraca u ovoj oblasti, kao i međunarodne standarde i da, u skladu sa preuzetim obavezama redovno izveštava odgovarajuća međunarodna tela o napretku koji je postigla. Država se obavezuje i na aktivnu politiku jednakih mogućnosti za žene i muškarce i da garantuje i stvara uslove za jednaku zastupljenost oba pola u svim sferama društvenog života.

“Veoma je važno da jedna do sada marginalna tema dobija status političkog pitanja od čijeg uspešnog rešavanja zavisi dobrobit svih i demokratska budućnost Srbije”, naglašava Šijački.

REČNIK POJMOVA I DEFINICIJA

ROD

Koncept koji se odnosi na društvene razlike koje postoje između muškaraca i žena, a koje su naučene, podložne promenama tokom vremena i variraju u okviru i među različitim kulturama.

POL

Biološke karakteristike kojima se ljudska bića određuju kao žene i muškarci.

RAVNOPRAVNOST POLOVA/RODNA RAVNOPRAVNOST

Koncept koji znači da sva ljudska bića imaju slobodu da razvijaju lične sposobnosti i prave izbore bez ograničenja nametnutih strogim rodnim ulogama; da se različito ponašanje, želje i potrebe žena i muškaraca u jednakoj meri uzimaju u obzir, vrednuju i podržavaju.

JEDNAKE MOGUĆNOSTI ZA ŽENE I MUŠKARCE

Odsustvo prepreka za učešće u ekonomskom, političkom i društvenom životu koje su zasnovane na polu.

LJUDSKA PRAVA ŽENA

Prava žena i devojčica, kao neotuđivi, sastavni i neodvojivi deo univerzalnih ljudskih prava, uključujući i koncept reproduktivnih prava.

OSNAŽIVANJE

Proces ostvarivanja dostupnosti i razvoja kapaciteta radi aktivnog učešća u oblikovanju sopstvenog života i zajednice u ekonomskoj, društvenoj i političkoj sferi.

UVODENJE RAVNOPRAVNOSTI POLOVA U JAVNU POLITIKU

Sistematsko uključivanje specifičnog položaja, prioriteta i potreba žena i muškaraca u svaku politiku sa ciljem unapređenja ravnopravnosti među ženama i muškarcima i modifikacija svih opštih politika i mera, posebno u svrhe postizanja ravnopravnosti, aktivnim i otvorenim razmatranjem njihovih efekata na odgovarajuće situacije žena i muškaraca prilikom njihove primene, nadzora i vrednovanja, i u fazi planiranja.

RODNO OSETLJIVA STATISTIKA

Prikupljanje i razvrstavanje podataka i statističkih informacija prema rodnoj pripadnosti, koje omogućava sprovođenje uporedne analize/rodne analize.

POZITIVNA AKCIJA

Mere koje se odnose na određene grupe s namerom da se eliminiše ili spreči diskriminacija ili da se ublaže štetne posledice koje proizilaze iz postojećih stavova, ponašanja i struktura (ponekad se pominje kao pozitivna diskriminacija).

RODNI UGOVOR

Skup implicitnih i eksplicitnih pravila koja uređuju odnose među polovima, a koja određuju različit rad i vrednost tog rada, odgovornosti i obaveze za muškarce i žene. Odražavaju se na tri nivoa: u kulturi – norme i vrednosti društva; institucijama - porodična davanja, obrazovanje, politika zapošljavanja itd; i procesu socijalizacije, primarno u porodici.

UJEDNAČENO UČEŠĆE ŽENA I MUŠKARACA

Preraspodela moći i pozicija odlučivanja (40-60% zastupljenosti bilo kog pola) između muškaraca i žena u svakoj oblasti života, što predstavlja važan uslov ravnopravnosti između muškaraca i žena.

RODNI JAZ

Jaz koji postoji između žena i muškaraca u bilo kojoj oblasti prema stepenu njihovog učešća, pristupa, prava nadoknade ili beneficija.

NEPOSREDNA DISKRIMINACIJA NA OSNOVU POLA

Nepovoljno postupanje prema osobi zbog njenog pola.

POSREDNA DISKRIMINACIJA NA OSNOVU POLA

Kada zakon, propis, politika ili praksa, koja je naizgled neutralna, ima disproporcionalno štetan uticaj na pripadnike jednog pola, osim ukoliko takav različit tretman nije opravdan objektivnim faktorima.

DEMOKRATSKI DEFICIT

Uticaj (npr.) neadekvatne rodne ravnoteže na legitimnost demokratije.

PARITETNA DEMOKRATIJA

Koncept društva po kome je ono podjednako sastavljeno od muškaraca i žena i u kojem njihovo puno i jednako uživanje građanskih prava zavisi od jednake zastupljenosti na pozicijama političkog odlučivanja, i u kojem učešće žena i muškaraca približno ili jednako odnosu 40 prema 60, u čitavom demokratskom sistemu, predstavlja princip demokratije.

KVOTA

Određena proporcija ili podela mesta, poslaničkih mandata, sredstava koja je namenjena određenoj grupi, najčešće u skladu sa određenim pravilima ili kriterijumima, a usmerena na ispravljanje nesrazmernosti u prethodnom periodu, obično na mestima odlučivanja ili u pristupu mogućnostima za obuku ili zaposlenju.

DOSTOJANSTVO NA RADNOM MESTU

Pravo na poštovanje dostojanstva, naročito zaštitu od seksualnog i drugih oblika uznemiravanja na radnom mestu.

PODELA RADA (NA OSNOVU POLA)

Podela plaćenog i neplaćenog rada između žena i muškaraca u privatnom i javnom životu.

SEGREGACIJA RADNIH MESTA/SEGREGACIJA U ZAPOŠLJAVANJU

Zastupljenost žena i muškaraca u različitim oblicima i na različitim nivoima aktivnosti i zaposlenja, gde su žene ograničene na uži izbor zaduženja (horizontalna segregacija) nego muškarci, i posao nižeg ranga (vertikalna segregacija).

JEDNAKA ZARADA ZA RAD JEDNAKE VREDNOSTI

Jednaka zarada za posao jednake vrednosti, čije vrednovanje ne sadrži obeležja diskriminacije zasnovane na polu ili bračnom statusu, a odnosi se na sve aspekte plaćanja i uslova nagrađivanja.

PRIZNAVANJE I VREDNOVANJE NEPLAĆENOG RADA

Merenje, u kvantitativnom smislu, uključujući i vrednovanje i prikazivanje vrednosti rada bez nadoknade, kao što je obavljanje kućnih poslova, briga o detetu i drugim izdržavanim licima, pripremanje hrane za porodicu, zajednicu i drugi volonterski rad.

FEMINIZACIJA SIROMAŠTVA

Pojačana i preovlađujuća pojava siromaštva žena u poređenju sa muškarcima.

NASILJE U PORODICI

Bilo koji oblik fizičkog, seksualnog ili psihičkog nasilja kojim se ugrožava bezbednost člana porodice i/ili upotreba fizičke ili emocionalne sile ili pretnja fizičkom silom, uključujući i seksualno nasilje unutar porodice ili domaćinstva. Uključuje zlostavljanje dece, incest, fizičko nasilje i seksualno ili drugo zlostavljanje bilo kog člana domaćinstva.

TRGOVINA LJUDIMA/ŽENAMA I DECOM

Trgovina ljudima, prvenstveno ženama i decom, radi modernog ropstva, jeftine radne snage ili zarad seksualnog iskorišćavanja.

SEKSUALNO UZNEMIRAVANJE

Neželjeno ponašanje seksualne prirode ili neki drugi čin koji se zasniva na polu, a koji vređa dostojanstvo žena i muškaraca na radnom mestu, uključujući i ponašanje nadređenih lica i kolega.

REPRODUKTIVNO ZDRAVLJE

Stanje potpunog fizičkog, mentalnog i društvenog blagostanja, a ne samo odsustvo bolesti ili slabosti, u svim slučajevima koji se odnose na reproduktivni sistem i njegove funkcije i procese.

REPRODUKTIVNA PRAVA

Pravo svakog pojedinca ili para da po slobodnoj volji i odgovornosti odluči o broju, razmaku i terminu rađanja svoje dece, kao i pravo da poseduje informacije i sredstva da tako čini, i da dostiže najviše standarde seksualnog i reproduktivnog zdravlja.

ŽENSKE STUDIJE/STUDIJE RODA

Akademski, obično interdisciplinarni pristup analizi položaja žena i rodni odnosa, kao i rodne dimenzije u svim ostalim disciplinama.

LINKOVI

Ujedinjene nacije

<http://www.unictaskforce.org/>

<http://www.itu.int/wsis/>

<http://www.unece.org/etrades/ict/welcome.htm>

<http://www.un.org/womenwatch/daw/vaw/responses/>

Svetski samit o informacionom društvu

www.itu.int/wsis

Evropska unija

http://europa.eu.int/information_society/index_en.htm

<http://www.eurunion.org/legislat/TradeAg/InfoSoc.htm>

<http://europa.eu.int/idabc/egovo>

<http://www.egov-goodpractice.org>

Pakt za stabilnost – eSEEurope

<http://www.eSEEuropeConference.org>

<http://www.stabilitypact.org/>

Milenijumska deklaracija

<http://www.un.org.yu/srp/mdgs.htm>)

Portal o IKT

<http://www.witt-project.net>

Predlog Strategije za Informaciono društvo u Srbiji, Ministarstvo za nauku i zaštitu životne sredine

www.mntr.sr.gov.yu/mntr/sr/article.php?lang=SR&id=2220

Ministarstvo zdravlja Republike Srbije

www.zdravlje.sr.gov.yu

Ministarstvo prosvete i sporta Republike Srbije

www.mps.sr.gov.yu

Globalizacija, časopis za političku teoriju, istraživanje globalizacije, razvoja i rodnosti

<http://www.globalizacija.com>

On-line program „Informaciono društvo” Beogradske otvorene škole

<http://bos.org.yu/cepit>

Informaciono društvo Srbije i Crne Gore

<http://www.edrustvoscg.org.yu>

Društvo za informatiku

<http://www.dis.org.yu>

Alternativna akademska obrazovna mreža

<http://www.aen.edu.yu>

Centar za ženske studije

<http://www.zenskestudie.edu.yu/>

American Association for University Women (AAUW)

www.aauw.org

Carnegie Mellon University's Computer Science Department

www.cs.cmu.edu/~women

International Women's Tribune Center (IWTC)

www.iwtc.org

Society for International Development, Women on the Net Project

www.sidint.org

Women in Global Science and Technology (WIGSAT)

www.wigsat.org

Women's Learning Partnership (WLP)

www.learningpartnership.org

Global Knowledge Partnership

www.globalknowledge.org

International Telecommunication Union (ITU)

www.itu.int/ITU-D-Gender

United Nations Development Program (UNDP)

www.undp.org

UNESCO

www.unesco.org

UNIFEM

www.undp.org/unifem/ec_tech.htm

United Nations University

www.intech.unu.edu

Status of Women Canada: Gender Equality Consultation

www.swc-cfc.gc.ca

World Bank

www.worldbank.org

KOMPETENTNI SAGOVORNICI

Savet za ravnopravnost polova Vlade Republike Srbije

- ♦ Slobodan Lalović, ministar za rad, zapošljavanje i socijalna pitanja, predsednik Saveta
- ♦ Dragana Petrović, potpredsednica Saveta
- ♦ Dr Senad Jašarević
- ♦ Natalija Mićunović
- ♦ Anđelka Milić
- ♦ Čedomir Šuljagić, Ministarstvo za nauku i zaštitu životne sredine
- ♦ Leila Ruždić, Odbor za ravnopravnost polova Skupštine Srbije

Radna grupa za izradu Nacrta zakona o ravnopravnosti polova

- ♦ Dr Marija Draškić, redovna profesorka Pravnog fakulteta u Beogradu
- ♦ Dr Senad Jašarević, docent na Pravnom fakultetu u Novom Sadu,
- ♦ Dr Agneš Kartag-Odri, vanredna profesorka na Pravnom fakultetu u Novom Sadu
- ♦ Dr Gordana Kovaček Stanić, redovna profesorka na Pravnom fakultetu u Novom Sadu
- ♦ Dr Marijana Pajvančić, redovna profesorka na Pravnom fakultetu u Novom Sadu, predsednica Saveta za rodnu ravnopravnog Vojvodine
- ♦ Dr Nevena Petrušić, vanredna profesorka Pravnog fakulteta u Nišu
- ♦ Dr Stanko Pihler, profesor na Pravnom fakultetu u Novom Sadu

Pokrajinski sekretarijat za zapošljavanje i ravnopravnost polova AP Vojvodine

- ♦ Snežana Lakićević-Stojačić, pokrajinska sekretarka
- ♦ Mr Jelica Rajačić-Čapaković, zamenica pokrajinske sekretarke
- ♦ Đula Ladocki, pomoćnik za oblast rada i opštih poslova
- ♦ Miroslav Vasin, pomoćnik za oblast ravnopravnosti polova

Pokrajinski zavod za ravnopravnost polova AP Vojvodine

- ♦ Zorana Šijački, direktorka

Nevladine organizacije

- ♦ Slobodan Marković, Centar za razvoj interneta
- ♦ Aleksandra Vladisavljević, AŽIN
- ♦ Sonja Drljević, Asocijacija za žensku inicijativu
- ♦ Rada Gujaničić, Ženski centar Užice
- ♦ Bobana Macanović, Autonomni ženski centar
- ♦ Daša Duhaček, Ženske studije, FPN
- ♦ Svenka Savić, Ženske studije Novi Sad
- ♦ Vlada Radunović, Diplo centar
- ♦ Jasmina Zimonjić, Ženska koalicija
- ♦ Lada Protić, SOS telefon za žene i decu, žrtve nasilja
- ♦ Tanja Ignjatović, Glas razlike

- ♦ Sanja Popović Pantić, Udruženje poslovnih žena
- ♦ Nataša Gospić, Jednake mogućnosti

Sindikati

- ♦ Slobodanka Branković, Savez samostalnih sindikata
- ♦ Vesna Bank, Sekcija žena Ujedinjenih granskih sindikata „Nezavisnost”